

БРАУДЕ Семен Якович (28. 01. 1911, Полтава — 29. 06. 2003, Харків) — радіофізик, радіоастроном. Доктор технічних наук (1943), професор (1944). Акад. НАНУ (1969). Заслужений діяч науки і техніки України (1993). Сталінська премія (1952). Держ. премії СРСР (1977) та України (1997) у галузі н. і т., Золота медаль ім. О. Попова АН СРСР (1983), медаль Астрон. товариства (1997). Державні нагороди СРСР. Повний кавалер ордена «За заслуги» (1995, 1998, 2001). Закін. Харків. фіз.-хім.-матем. інститут (1932). Працював 1930–33 асист. Харків. маш.-буд. інституту; від 1933 — у Фіз.-тех. інституті АН УРСР: м. н. с., ст. н. с. (1935–43), зав. лаб. (1943–49), завідувач відділу (1949–55); в Інституті радіофізики та електроніки АН УРСР: 1955–80 — заступник директора з наукової роботи, 1980–86 — завідувач відділу; 1986–87 — завідувач відділу, від 1987 — радник при дирекції Радіоастрон. інституту НАНУ (Харків). Водночас працював доцент Харків. університету (1932–41), проф. Ленінгр. інституту інж. зв'язку залізнич. транспорту (Алма-Ата, 1943–44), завідувач кафедри фізики Харків. буд. інституту (1944–47), завідувач кафедри приймал.-передавал. пристроїв Харків. електротех. інституту (1945–50), завідувач кафедри теор. основ радіотехніки Харків. політех. інституту (1950–56). Від 1933 наук. дослідж. присвяч. теорії й техніці генерування коливальних надвисоких частот і поширення коротких хвиль. Роз-

робив теорію об'єм. заряду в магнетронах і за допомогою нового оригінал. методу розв'язав нелінійні диференц. рівняння для т. зв. двопотокової моделі. 1947 організував відділ з розвитку теор. та експерим. вивчення поширення електромагніт. хвиль над поверхнею Землі. Заснував у Чугуїв. р-ні Харків. обл. радіоастрон. обсерваторію, де очолюв. ним колектив створив низку високоефектив. широкосмугових декаметрових телескопів, найбільший з яких УТР-2 донині є найефективнішим у світі. Створені радіоапаратура та спец. методики спостережень дозволяють одержати унікальну інформацію про космічні процеси. З ініціативи й під керівництвом Б. започатковано програму «Уран» — створення системи декаметрових радіоінтерферометрів із наддовгими базами, що дає змогу спостерігати космічні джерела з найвищою для цього діапазону роздільною здатністю в одну секунду. Уперше для окремих ділянок зоряного неба складено детал. каталоги косміч. джерел декаметрового випромінювання. Б. зробив вагомий внесок у розвиток вітчизн. електроніки і є фундатором двох нових напрямів науки — радіоокеанографії та декаметр. радіоастрономії. Запропонована Б. нова наук. концепція декаметр. радіоастрономії понад 40 р. забезпечує отримання наук. результатів світ. рівня. 2007 НАНУ заснувала премію ім. Б.

Основні праці

Радіоастрономія. К., 1965; Радиотелескоп декаметрового діапазону УТР-2 и задачи декаметровой радиоастрономии // УФН. 1973. Т. 109, вып. 4 (співавтор); Методы радиолокационных исследований морского волнения (радиоокеанография) // Там само. 1975. Т. 116, № 4 (співавтор); Радиоволны рассказывают о вселенной. К., 1981 (співавтор); Decametric Survey of Discrete Sources in the Northern Sky. IX. Sources Catalogue in the Declination Range 52° to 60° // Astrophys. Space Science. 1985. Vol. 111 (співавтор); Декаметровая радиоастрономия. Х., 1990.

Рекомендована література

1. Семен Яковлевич Брауде // Биобиблиография ученых УССР. К., 1981.

А. Ю. Титаренко

Бібліографічний опис:

Брауде Семен Якович / А. Ю. Титаренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-37652>. – Останнє поновлення : 2017.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).